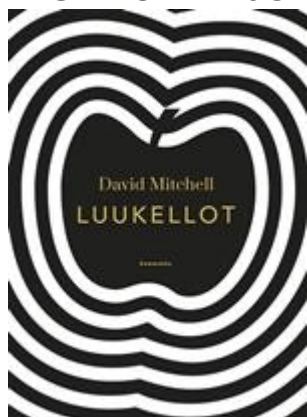

David Mitchell: Luukellot

LAURA VÄÄNÄNEN (2.1.2018)

1984: Teini-ikäinen Holly Sykes kipuilee usealla rintamalla. Henkilökohtaisen elämän hankaluuksia aiheuttavat esimerkiksi ensirakkaus, äitisuhde ja pikkuveli.

1991: Hienosta yliopistosta valmistumisen kynnyksellä oleva Hugo Lamb – tukevasti keskiluokkainen mutta ei kuitenkaan creme de la creme – lähtee ottamaan uutta vuotta vastaan Alpeille ystävänsä huvilalle.

2004: Irakista raportoiva sotakirjeenvaihtaja Ed Brubeck tulee Englantiin osallistuakseen puolisonsa sisaren häihin.

2015: Keski-ikäinen kirjailija Crispin Hershey elää suurimman kuuluisuutensa sekä avioliittonsa jälkeistä aikaa.

2025: Marinus valmistautuu horologiin ja ankoriittien väliseen sotaan.

2043: Irlannin merensylisillä liepeillä eletään romahduksen jälkeistä aikaa. Öljy on lopussa, eikä netti enää tahdo toimia. Sivistynyt länsimainen yhteiskunta natisee liitoksissaan. Etäällä taivaanrannassa kiertävä drone merkitsee, että jollakulla voimaa ja valtaa yhä on.

Luukellot on niitä kirjoja, joista on vaikeaa puhua liikoja paljastamatta, joten koetan asetella sanani varoen. Totean jo aluksi, että olen David Mitchell -fani ja rakastin tätä kirjaa (Mitchell-suosikkinani jatkaa tosin yhä maagisen kaunis *Jacob de Zoetin tuhat syksyä*). *Luukelloissa* esitellään kuusi aikatasoa, joista osa tapahtuu tunnetussa historiassa ja nykyisyydessä, osa tulevaisuudessa ja osa vaihtoehtoisessa todellisuudessa, jossa maailmassa rinnakkain niin sanottujen tavallisten ihmisten kanssa elää kaksi yliluonnollisilla kyvyillä varustettua ihmisryhmää: horologit ja ankoriitit. Kahden ryhmän välillä vallitsee sotatila, mutta vaikka he pääosin elävät tavallisten ihmisten keskuudessa, suurimmalla osalla ihmiskunnasta ei ole heistä mitään tietoa. *Luukelloissa* muutama henkilöahmo kuitenkin joutuu heidän tielleen ja osaksi heidän todellisuuttaan. Sotaan.

Sotaa käydään myös ihmisten maailmassa. Iranissa sotakirjeenvaihtaja Ed Brubeck pohtii motiivejaan olla Bagdadissa, kun puoliso ja tytär pelkäävät hänen puolestaan ja odottavat häntä kotiin Englannissa. Sotahulluuden aihepiiriä on aikaisemmin käsitelty erinomaisesti muun muassa elokuvassa *The Hurt Locker*

(2008), jonka William Jamesiin Ed Brubeckin henkilöahmo luontevasti vertautuu. Mielenkiintoista *Luukelloissa* onkin eritoten se, kuinka Edin tekemät valinnat suhteutuvat hänen isyyteensä.

Paitsi esimerkiksi sodan aihe, *Luukelloissa* kertautuvat myös henkilöahmot, eli jokunen hahmo tavataan useammassa teoksen osiossa. Lisäksi osa hahmoista on Mitchellin edellisistä romaaneita tuttuja, ja muun muassa *Jacob de Zoetin tuhat syksyä* täydentyy pienellä, mutta painavalla juonteella. Englanninkielisestä painoksestani (*The Bone Clocks* 2014, Sceptre Books) löytyy kirjailijan pohdinta "On Reappearing Characters", ja se on varsin mielenkiintoista ja suositeltavaa luettavaa. Mitchell esimerkiksi punnitsee sopivaa termiä "henkilöhahmojen kierrättämiselle" sekä listaa syitä kierrättämiselleen. Yksi niistä on suuruudenhulluus. Mitchell kirjoittaa:

– – – by building doors and tunnels between my books, I feel that I´m going one further. Each of my novels is a single chapter in a larger volume that I´ll keep working on until I die. If I were to choose a title for that volume, I would call it The Uberbook. Like I said, megalomania.

Lukijan kannalta kierrättäminen on varsin mielihyvää herättävä strategia, jota varmasti voitaisiin pohtia myös esimerkiksi tarinamaailmojen brändäämisen kannalta. Vielä suomentamaton *Slade House* (2015), jonka itse satuin lukemaan ennen *Luukelloja*, tarjoaa muuten syventävän ja hengästyttävän lukukokemuksen horologien ja ankoriittien maailmaan – täysin eri tyyli- ja lajissa kuin *Luukellot!*

Luukelloista voi löytää kolme tasoa: lähihistoria, tulevaisuus ja realistisen ylittävä, yliluonnollinen taso. Ne ovat toisiinsa kutoutuvia tasoja, niin henkilöahmojen kuin uskottavan todellisuuden kuvauksen keinoin.

Lähitulevaisuuden romahtava sivistisyhteiskunta saa pohjansa lähihistorian öljysotien, ökyrikkaiden nuorten individualismin ja keski-ikäisen, valkeaihoisen heteromiehen maailmantuskan kannattelemana. Ja kuten tulevaisuudesta, toisen ihmisen kokemuksesta on hankalaa sanoa mitään kovin varmaa. Suurin osa aikalaiselämästä jää meille tuntemattomiksi. Ajatus keskuudessamme elävistä ihmisistä, joilla tietämättämme on yliluonnollisia kykyjä, istuu tarinaan kauniisti. Mitä tuntematon on? Tulevaisuus on sellainen, mutta mikä muu? Mihin aikalaiskokemuksiin meillä ei ole pääsyä joko siksi, etteivät ne yksinkertaisesti tavoita meitä tai siksi, ettemme ole kyllin viisaita tai älyllisesti uteliaita olemaan niille avoimia?

Teoksen loppuun latautuu paljon. Pelottavasti uskottavan lähitulevaisuuden kuvauksen ohella on kaksi älykäästä, iäkäästä naisihmistä – mutta sitä ennen: deus ex machina.

David Mitchell: *Luukellot*, Suom. Einari Aaltonen (Sammakko, 2017)

Laura Väänänen on opettaja, Jyväskylän yliopistosta valmistunut kirjoittamisen maisteri